

DEN OSEDLIGA DANSEN

I LUG. FREDIN som utgivit en samling folkmelodier från Gotland påpekar att han inte tagit med mer än en vers av många visor, därför att innehållet varit tvetydigt, ibland plump, ibland grovt. Nils Lagus, som på 1890-talet utgav den stora samlingen Nyländska folkvisor, säger att folket ofta klätt sina tankar i en plump, rå och ofta smutsig form, "vilket gör att de ej för en bildad allmänhet kunna offentliggöras". Och Otto Höjjer, som på 1850-talet skrev sina skildringar från sammatrakter, piruetterar fram följande om folkvisan: "Sin största rikedom äger hon uti den bursikosa arten, uti vilken sångstämman är glad ända till uppsluppenhet, men där innehållet är av den beskaffenheten att blygsamheten rodnar och okyskheten jubilerar." Samma besked lämnas till Musikaliska akademien under en upppteckningskampanj på 1870-talet: "Texterna är av en sådan beskaffenhet att de ej kan nedskrivas."

Att det moraliska bekymret inte bara hade bondvisor att sörja över visar Dybeck, som på 1840-talet säger att "de småktandeariorna inte längre stannar i sina hemland, städerna, utan som stinkande smittor sprider sig över landet". 1845 var det slut på det musikaliskt-arkaiska tillståndet. Efter detta datum "hvos Juvenalatrallar upp och gingo som ett förpestandefördärv över landet". Dybeck tänker här på Gunnar Wennerbergsgluntar, som numera äro att likna vid kostbara smycken i det svenska musikhemmet.

Och Abraham Mankell är på 1850-talet förtvivlad över sin tids "lättfärdiga rytmer och surrkompositioner". Redan för sjuttio år sedan är tankegången i folkskolinspektör Bror Jonzons företal till Erik Walles bok *Jazzen anfaller* (Natur och kultur, 5 kr.) synlig i Svensk musiktidning (1881, s. 64): "Musiken är en makt, en god eller en dålig, för folket. Den har förmåga att förädla, att verka sedelärande eller ock raka motsatsen, förvekligande och demoraliserande.— Vad gör nu våra statsmän, våra lärda och insti-

tutioner, framför allt förakirarna, för att musiken ej skall bli ett narkotikum, utan en källa till sann glädje? — Men lika väl som musiken har förmåga att verka tröstande, upplyftande, förädlande, så har den ock makt att verka retande, förvekligande och demoraliserande. Våra dårhusbevisa det tillfyllest. - "

Detta var om musiken. Det får räcka med en enda notis om dansen. 1801 påpekar en insändare i Åbo tidning att där man har fått passion för dans fördärvas ofelbart både hälsa, skönhet och seder. "Många fruntimmer skulle dansa lagom om de visste värföre de dansa. Men då de ej åsyfta något ändamål så kunna de ej heller finna skäl att upphöra. De dansa till utsvävning. Många danser äro uppfunna av smutsiga passioner och tjäna till intet annat än att lämna båda könen tillfälle att nalkas varandra på ett sätt som anständigheten eljest förbjuder. Bloden kommer i en jäsan- de rörelse, passionerna uppretas och den uti yrsel försatta själen bringas till längtan att uti ännu högre grad njuta det sammanöjet, dels att med denna njutning förena andra förnöjelser. Känslan av anständighet blir försvagad, och den hos en flicka all-

tid åtråvärd blygsamheten avtager, så att hon småningom avviker ifrån sin naturliga varsamhet i tal, uttryck och åtbörder. Sköna flickor, lämnen de danser som så lätt bringar eder i fara. Hit hör framför allt valserna, vilka icke allenast för sina cirkelrunda rörelser äro de skadligaste för hälsan, utan därjämte ibland alla danser de osedligaste och de fräckaste. Jag vill fråga vilken karl som helst om han ännu kan behålla samma högaktning som förr för en flicka sedan han sett henne valsas? Den som valsade med henne kan än mindre därefter för henne bära någon aktning."

Nu är Erik Walles bok "Jazzen anfaller" icke endastyllig, utan skelligen naiv, varför det icke frestar undertecknad att plocka sönder hans blommor, knappastens att vidröra dem. Det är icke jazzen som

anfaller, utan nazisten Erik Walles, och taktiken är densamma som vi nu har lärt känna i åtskilliga tunga år, att skaffa sig en gallionsbild som inger förtroende, bakom vilken man sedan kan genomföra sina dunkla uppsåt. Men när man sitter på den pinne i samhället som folkskolinspektör Jonzon gör, har man inte rätt att ställa sitt allmänna förtroende till förfogandenär och hur som helst och ännu mindre att själv komma med en inledning så föga genom- och välbetänkt. Även om nu Bror Jonzon i sin tur fångar in Moses Pergament och sätter honom som auktoritet i båten, så blir det sann- nerligen ändå ingen skeppslastatt komma seglandemed.

Menar verkligen folkskolinspektören att nazisten Lindholms förste ställföreträdare Erik Walles är mannen att kalla svenska ungdomar för pöbel på grund av deras intresse för jazzmusik? Att Hitler vid sitt makt-övertagande medelbart förbjöd all jazzmusik i Tyskland, kan icke vara Bror Jonzon obekant. Blev nu det tyska folket så förädlat genom detta? Det japanska krigsministeriet utförde sammamanöver, men motiverade den hederligt med att allt sjungande av kärleksvisor försvagar krigsmentaliteten.

Det är beklämmande att en ledandesvensk pedagog anno 1946 tar på uppfostringsproblemet på detta enfaldiga sätt. Att ungdomen har förfäts av sin musik, det har vi nu hört, men vem har förädlat av sin? Det skall väl vara det tyska folket, som sedan året 1933 varit befriat från den farligaste av alla pestbaciller — jazzmusiken.

Knut Brodin